

โครงการการประชุมวิชาการ การนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ ครั้งที่ 11

“การบูรณาการภูมิปัญญาสู่นวัตกรรมและการพัฒนาท้องถิ่นอย่างยั่งยืน”

“Integrating Wisdom into Innovation and Sustainable Local Development”

วันที่ 20 ธันวาคม พ.ศ.2561

ณ อาคารเฉลิมพระเกียรติ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

บทความฉบับเต็ม Fullpaper

<http://seminarresearch.pkru.ac.th>

● กลุ่มสังคมศาสตร์และบริหารธุรกิจ

● กลุ่มการศึกษา

● กลุ่มวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

ผู้จัดทำ สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต

ที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.หิรัญ ประสารการ อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต
ดร.ดวงรัตน์ โกยกิจเจริญ รองอธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต

กองบรรณาธิการ

ศาสตราจารย์ ดร.สัญญา จุตรสิทธิ์	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่	ประธานกรรมการ
รองศาสตราจารย์ ดร.ชิววัฒน์ นิเจนตร	มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต	กรรมการ
รองศาสตราจารย์ ดร.เทิดชาย ช่วยบำรุง	สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์	กรรมการ
รองศาสตราจารย์ ดร.พนอเนื่อง สุทัศน์ ณ อยุธยา	มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา	กรรมการ
รองศาสตราจารย์ ดร.ธงชัย เครือหงส์	มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี	กรรมการ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชฎานิศ ลีอวานิช	มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต	กรรมการ
ดร.พุทธพร อักษรไพโรจน์	มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต	กรรมการ
ดร.อทิพันธ์ เสียมไหม	มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต	กรรมการและเลขานุการ

คณะกรรมการดำเนินงาน

ผู้ทรงคุณวุฒิจากหน่วยงานภายนอก	จำนวน 55 คน
ผู้ทรงคุณวุฒิจากหน่วยงานภายใน	จำนวน 26 คน
สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต	
ดร.อทิพันธ์ เสียมไหม	
ดร.พุทธพร อักษรไพโรจน์	
ดร.อับดุลวาฮาบ สาแล๊ะ	
ดร.อดุล นาคะโร	
นางอารยา โพธิ์ทอง	
นางสาวเลอลักษณ์ แก้วคงสุข	
นางสาวกัลยรัตน์ รอดประดิษฐ์	
นางสาวดลรัตน์ คงหาญ	
นางสาวอุตมลักษณ์ คงประสม	

ฝ่ายดำเนินการ

สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต
21 หมู่ 6 ถนนเทพกระษัตรี ตำบลรัษฎา อำเภอเมือง จังหวัดภูเก็ต 83000
โทรศัพท์. 0-7652-3094-7 ต่อ 7410 โทรสาร. 0-7621-1778
Email: researchpkru@gmail.com Web site: <http://research.pkru.ac.th>

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาบทความวิจัยจากภายนอกมหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต

1	รองศาสตราจารย์ ดร. กฤษณะเดช เจริญสุธาเสถียร	มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์
2	รองศาสตราจารย์ ดร. กำชัย นุ้ยฉัตรกุล	มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์
3	รองศาสตราจารย์ ดร. ขวัญชีวัน บัวแดง	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
4	รองศาสตราจารย์ ดร. ชานนท์ จันทรา	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
5	รองศาสตราจารย์ ดร. ชิตณรงค์ ศิริสถิตย์กุล	มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์
6	รองศาสตราจารย์ ดร. ดวงกมล เบ้าวัน	มหาวิทยาลัยมหิดล
7	รองศาสตราจารย์ ดร. ธนเศรษฐ์ เสนาวงศ์	มหาวิทยาลัยขอนแก่น
8	รองศาสตราจารย์ ดร. นุชนภา ตั้งบริบูรณ์	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
9	รองศาสตราจารย์ ดร. พิชัย ทองดีเลิศ	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
10	รองศาสตราจารย์ ดร. ไพโรจน์ เนียมมาค	มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร
11	รองศาสตราจารย์ ดร. วิไลพร ลักขมีวานิชย์	มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่
12	รองศาสตราจารย์ ดร. สมนึก เอื้อจิระพงษ์พันธ์	มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์
13	รองศาสตราจารย์ ดร. อัญชญา ประเทพ	มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
14	รองศาสตราจารย์ ดร. อำนวย คำตื้อ	มหาวิทยาลัยขอนแก่น
15	รองศาสตราจารย์ ดร. อุไร ทองหัวไผ่	มหาวิทยาลัยรามคำแหง
16	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. กมล จิรเสรีอมรกุล	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี
17	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. เกตติวาท บัญญาการ	มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
18	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. จอมใจ เข้มเพชร	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
19	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ชลินดา อริยเดช	มหาวิทยาลัยแม่โจ้
20	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ณรรช หลีกชัยกุล	มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี
21	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ตติยาพร จารุมนิรัตน์	มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
22	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. นิตยา ผกามาศ	สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
23	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ประภากร ธาธานาย	มหาวิทยาลัยแม่โจ้
24	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ประสิทธิ์ รัตนพันธ์	มหาวิทยาลัยหาดใหญ่
25	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ไพโรจน์ เร้าธนชกุล	มหาวิทยาลัยบูรพา
26	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. รุจี ศรีสมบัติ	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
27	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วิษณีย์ ยืนยงพุทธกาล	มหาวิทยาลัยบูรพา
28	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ศิวฤทธิ์ พงศกรรังศิลป์	มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์
29	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ศุภวรรณ ถาวรชินสมบัติ	มหาวิทยาลัยขอนแก่น
30	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สถาพร ดิเรกบุษราคัม	มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์
31	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สมศักดิ์ ขอบตรง	มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี
32	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สาวิตรี รัตนภาส สุวรรณลี	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
33	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สิงหา ประสิทธิ์พงศ์	มหาวิทยาลัยทักษิณ
34	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สุวารี นามวงศ์	สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
35	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อติพร แซ่อึ้ง	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
36	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อนิรุจน์ มะโนธรรม	มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง
37	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อมลวรรณ วีระธรรมโม	มหาวิทยาลัยทักษิณ
38	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อัมพร ทองกู่เกียรติกุล	มหาวิทยาลัยบูรพา
39	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ภัทรานิชรุ์ สิทธิณพพันธ์	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ
40	ดร. กิตติมา พันธุ์พุกษา	มหาวิทยาลัยบูรพา

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาบทความวิจัยจากภายนอกมหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต

41	ดร. ขจรเกียรติ ศรีนวลสม	มหาวิทยาลัยแม่โจ้
42	ดร. ขนิษฐา พรหมเหลือง	มหาวิทยาลัยบูรพา
43	ดร. นพพล มิ่งเมือง	มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี
44	ดร. ปัทมาวรรณ จินดารักษ์	มหาวิทยาลัยพายัพ
45	ดร. ปานแก้วตา ลัคณาวณิช	มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์
46	ดร. ปิยะ ปานผู้มีทรัพย์	มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์
47	ดร. พนิดา สุมานะตระกูล	มหาวิทยาลัยทักษิณ
48	ดร. พิชญา ชัยนาค	ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำชายฝั่งเขต 5 (ภูเก็ต)
49	ดร. พิเชษฐ์ จุลรอด	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
50	ดร. ไพฑูรย์ มนต์พานทอง	สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
51	ดร. ภัทรภร ผลิตากุล	มหาวิทยาลัยศิลปากร
52	ดร. สมศิริ พยัคฆรักษ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี
53	ดร. ไสว ศิริทองถาวร	มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
54	นาย ไชยวัฒน์ ไชยสุด	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
55	นาย มนูญ จิตดีใจน้ำ	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาบทความวิจัยจากภายในมหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต

- 1 รองศาสตราจารย์ ดร. ชีรวัฒน์ นิจนตร
- 2 รองศาสตราจารย์ ดร. นิตศา ศิลปเสรรฐ
- 3 รองศาสตราจารย์ ดร. สาวิตร์ พงศ์วัชร
- 4 รองศาสตราจารย์ ดร. สุกัญญา วงศ์ธนะบุรณ์
- 5 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. กุลวรา สุวรรณพิมล
- 6 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ชญานิศ ลือวานิช
- 7 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ณ์ฐวุฒิ บุญศรี
- 8 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ทรงเกียรติ ภาวดี
- 9 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ปราโมทย์ เสียบประเสริฐ
- 10 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ผุสดี พรหม
- 11 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. พิธา จารุพูนผล
- 12 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. รุ่งรัตน์ ทองสกุล
- 13 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วิภาวรรณ บัวทอง
- 14 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สุวณิช ชัยนาค
- 15 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สุวิชา วิริยมานุวงศ์
- 16 ดร. ณ์ฐพร รัตนพรรณ
- 17 ดร. ดวงรัตน์ โภยกิจเจริญ
- 18 ดร. บัณฑิตย์ อ้นยงค์
- 19 ดร. พีรพงษ์ พึ่งแย้ม
- 20 ดร. ราชรถ ปัญญาบุญ
- 21 ดร. วรพงศ์ ไชยฤกษ์
- 22 ดร. วรพงศ์ ภูมิบ่อพลับ
- 23 ดร. วิญญู วีรยางกูร
- 24 ดร. ศิริวรรณ ฉัตรมณีรุ่งเจริญ
- 25 ดร. อตุล นาคะโร
- 26 ดร. อรุณศรี ว่องปฏิการ

การวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและอุปสรรคในการพัฒนาชุมชน ที่เป็นมิตรกับจักรยาน: พื้นที่ศึกษาเทศบาลตำบลบางตะบูน จังหวัดเพชรบุรี

SWOTs Analysis for Bicycle-friendly Community Development: A Case Study of Bangtaboon Sub-district Municipality Phetchaburi Province

รสมารินทร์ อรุโณทัยพัฒน์¹ ชาวลิต ตริภักทรอง² สวรรรยา ธรรมอภิพล³

¹สาขาวิชาการจัดการการท่องเที่ยว คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร เพชรบุรี อีเมล rosamarin@ms.su.ac.th

²สาขาวิชาการจัดการการท่องเที่ยว คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร เพชรบุรี อีเมล chalwalit@ms.su.ac.th

³สาขาวิชาการจัดการชุมชน คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร เพชรบุรี อีเมล sawanyad@ms.su.ac.th

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส อุปสรรคและแนวทางการพัฒนาชุมชนที่เป็นมิตรกับจักรยาน ในพื้นที่เทศบาลตำบลบางตะบูน จังหวัดเพชรบุรี โดยใช้วิธีการสนทนากลุ่ม มีตัวแทนจากประชาชนในท้องถิ่นซึ่งเป็นผู้ใช้และไม่ได้ใช้จักรยานจำนวน 65 คนเข้าร่วมสนทนากลุ่ม และใช้วิธีสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้ให้ข้อมูลหลักได้ร่วมกันแสดงความคิดเห็นเพื่อวิเคราะห์หาจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและอุปสรรคของตำบลบางตะบูน รวมถึงจัดลำดับความสำคัญของประเด็นปัญหาและแนวทางเพื่อพัฒนาชุมชนให้เป็นมิตรกับจักรยาน ผลการศึกษาพบว่าเทศบาลตำบลบางตะบูนมีจุดแข็งในด้านทำเลที่ตั้งเนื่องจากมีเส้นทางปั่นจักรยานหลายเส้นทางที่เชื่อมโยงกันทั้งภายในและภายนอกชุมชน เส้นทางเหล่านั้นเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวและจุดชมวิวิทัศน์ที่สวยงาม ภาคประชาชนให้ความร่วมมืออย่างเข้มแข็ง เมื่อผนวกกับโอกาสที่ภาครัฐทั้งในส่วนกลางและท้องถิ่นให้การสนับสนุนและดำเนินนโยบายเพื่อสร้างสุขภาวะของประชาชน ทำให้ตำบลบางตะบูนมีศักยภาพและความสามารถในการพัฒนาให้เป็นชุมชนที่เป็นมิตรกับจักรยาน ในด้านจุดอ่อนและอุปสรรคของพื้นที่ ต้องดำเนินการแก้ปัญหาด้านความปลอดภัย การให้ความรู้และสร้างความตระหนักแก่ประชาชน การจัดทำป้ายสัญลักษณ์ การพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกให้ตอบสนองต่อความต้องการเฉพาะของผู้ใช้จักรยาน และผู้วิจัยได้นำเสนอแนวทางเพื่อพัฒนาตำบลบางตะบูนให้เป็นชุมชนที่เป็นมิตรกับจักรยาน รวมถึงการส่งเสริมการท่องเที่ยวด้วยจักรยานในบทความนี้ด้วย

คำสำคัญ: ชุมชนที่เป็นมิตรกับจักรยาน การท่องเที่ยวด้วยจักรยาน เทศบาลตำบลบางตะบูน จังหวัดเพชรบุรี

Abstract

The objectives of this research are to conduct a SWOTs analysis and provide a guideline for bike-friendly community (BFC) development of Bangtaboon sub-district municipality in Phetchaburi province. The researchers employed a focus group technique to collect data from 65 community representatives who are bicycle users and non-bicycle users, as well as, conducted an in-depth interview with the local community administrators. The key informants carried out the SWOTs analysis for their community, prioritized the problem issues, and shared ideas for developing their hometown to become BFC. The results reveal that Bangtaboon sub-district municipality has several strengths, such as its location, existing several bicycle routes in the community which are connected to inside and outside tourist attractions, people participation. In addition, the central and local government have supported and implemented policies to promote well-being of people in the community. As a result, Bangtaboon sub-district municipality has shown a high potential and capacity to become a BFC and a cycling tourism destination. However, Bangtaboon sub-district municipality also has its weaknesses and threats, the examples are including; safety, people's knowledge and public awareness, the lack of signage, the lack of tourism information, and specific bicycle infrastructures. In this article, the researchers have proposed the guidelines for BFC development and cycling tourism promotion in this area.

Keyword: Bicycle-friendly community, Cycling tourism, Bangtaboon sub-district municipality, Phetchaburi province

1. บทนำ

ปัจจุบันกระแสความนิยมในการปั่นจักรยานในประเทศไทยได้ขยายวงกว้างมากขึ้น ทั้งในกลุ่มของการปั่นจักรยานในชีวิตประจำวัน การปั่นจักรยานเพื่อการท่องเที่ยว การปั่นจักรยานเพื่อการออกกำลังกายและเพื่อการแข่งขัน การปั่นจักรยานของประชาชนก่อให้เกิดประโยชน์ในวงกว้างทั้งต่อระบบเศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อม แต่ในอีกแง่มุมหนึ่ง อุบัติเหตุที่เกิดจากการปั่นจักรยานบนท้องถนนก่อให้เกิดการสูญเสียทั้งชีวิตและทรัพย์สิน ยังเป็นสิ่งที่คนในสังคมรู้สึกกังวลและตั้งคำถามเกี่ยวกับมาตรการความปลอดภัย กฎหมายและระเบียบข้อบังคับต่างๆที่ขาดประสิทธิภาพในการบังคับใช้ รวมถึงบทบัญญัติในการส่งเสริมการเดินและการใช้จักรยานทั้งโดยตรงและโดยอ้อม (สำนักวิชาการ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2559)

คณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ ได้เสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบมติสมัชชาสุขภาพแห่งชาติ เมื่อวันที่ 19 ธันวาคม พ.ศ. 2559 เรื่องการจัดระบบและโครงสร้างเพื่อส่งเสริมการเดินและการใช้จักรยานในชีวิตประจำวัน เพื่อให้ประเทศไทยเป็นสังคมที่เอื้อต่อการเดินและการใช้จักรยานในชีวิตประจำวัน โดยทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องต้องมาร่วมมือกันจัดการแบบบูรณาการ ส่งเสริมให้มีการพัฒนาระบบและโครงสร้างที่ส่งเสริมการเดินและการใช้จักรยาน รวมถึงการนำกฎหมายไปใช้อย่างจริงจัง เพื่อมุ่งสู่การมีระบบขนส่งและการจราจรที่ยั่งยืนและนำไปสู่การพัฒนาให้เมืองที่น่าอยู่ อีกทั้งยังได้มอบหมายให้กระทรวงมหาดไทยโดยกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กำหนดให้การเดินและการใช้จักรยานเป็นระเบียบวาระขององค์กรปกครองท้องถิ่นให้มีหน้าที่ในการจัดทำโครงสร้างพื้นฐานให้เหมาะสมและปลอดภัยต่อการใช้จักรยาน กำหนดพื้นที่จำกัดความเร็วของยานยนต์ และช่องทางการเดิน การใช้จักรยาน มีสัญลักษณ์และป้ายบอกชัดเจนในเขตชุมชน และประชาสัมพันธ์เผยแพร่ความรู้และรณรงค์อย่างต่อเนื่องรวมถึงการสร้างความตื่นตัวและสนับสนุนกิจกรรมด้านการเดินและการใช้จักรยานในชีวิตประจำวันแก่สาธารณชน (สำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ, 2559)

กระทรวงมหาดไทยและสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) จึงได้ร่วมมือกันเพื่อขับเคลื่อนนโยบายให้ทุกจังหวัดมีพื้นที่สำหรับจักรยาน โดยกำหนดยุทธศาสตร์จักรยาน 3 ส. คือ 1 สวน 1 เส้นทาง สัญจร 1 สนาม การขับเคลื่อนยุทธศาสตร์จักรยาน 3 ส. นี้ดำเนินงานภายใต้โครงการ "เมืองปั่นได้ เมืองปั่นดี" มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมให้มีการใช้จักรยานในชีวิตประจำวันเพิ่มมากขึ้น โดยเน้นการมีส่วนร่วมของภาครัฐ ประชาชนและเอกชนท้องถิ่นในการดำเนินโครงการเพื่อให้เกิดความยั่งยืน ตลอดจนการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมสุขภาพ การรักษาสีเขียวสิ่งแวดล้อม การส่งเสริมท่องเที่ยวและกิจกรรมในโอกาสพิเศษต่างๆ การขับเคลื่อนยุทธศาสตร์จักรยาน 3 ส. นี้ครอบคลุมถึงกลุ่มผู้ใช้จักรยานทุกกลุ่ม คือ (1) มีสวนสาธารณะให้ประชาชนทั่วไปได้ขี่จักรยานออกกำลังกาย (2) มีเส้นทางสัญจรให้ประชาชนได้ใช้เดินทางในชีวิตประจำวัน และ (3) มีสนามหรือเส้นทาง ที่ทำทนายให้ผู้มีประสบการณ์ในการขี่จักรยานได้ออกกำลังกายหรือเพื่อการแข่งขัน (สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.), 2561: ไทยรัฐออนไลน์, 2560: สถาบันการเดินและการจักรยานไทย, 2560)

เทศบาลตำบลบางตะบูน จังหวัดเพชรบุรี ได้ขานรับนโยบายดังกล่าวและเข้าร่วมโครงการ “เมืองปั่นได้ เมืองปั่นดี” ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2561 โดยมีเป้าหมายเพื่อพัฒนาให้เป็นชุมชนที่เป็นมิตรกับจักรยานและช่วยสร้างเศรษฐกิจในชุมชนด้วยการส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยจักรยาน เมื่อพิจารณาด้านพฤติกรรมของประชาชนในพื้นที่และศักยภาพของตำบลบางตะบูนในเบื้องต้นพบว่า ประชาชนชาวบางตะบูนบางส่วนได้ใช้ปั่นจักรยานในชีวิตประจำวัน เช่น ในกลุ่มนักเรียนที่ปั่นจักรยานไปโรงเรียน และกลุ่มประชาชนทั่วไปที่ปั่นจักรยานออกกำลังกายในเวลาว่างจากการทำงาน และในด้านศักยภาพของพื้นที่ตั้งของตำบลบางตะบูนนั้นติดกับชายฝั่งทะเล มีเส้นทางเลียบริมชายฝั่งทะเลตะวันตก (Royal Coast) สามารถเชื่อมต่อลงสู่ภาคใต้ เป็นจุดพักรถจุดแรกของผู้สัญจรผ่านไปมา (เทศบาลตำบลบางตะบูน, 2561) ตำบลบางตะบูนยังมีทรัพยากรทางธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์ มีแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญตลอดเส้นทางเลียบริมทะเลโคลนจนถึงโครงการพระราชดำริ มีร้านอาหารทะเลที่มีชื่อเสียงมากมาย เส้นทางนี้จึงเป็นที่รู้จักของนักท่องเที่ยวกลุ่มครอบครัวและผู้ชื่นชอบการปั่นจักรยานเพื่อการท่องเที่ยวอยู่แล้ว

ดังนั้นเพื่อให้เกิดความสอดคล้องเหมาะสมกับบริบททางภูมิสังคมและศักยภาพของท้องถิ่น ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการวางแผนและกำหนดกลยุทธ์การพัฒนาชุมชนให้เป็นมิตรกับจักรยาน คณะผู้วิจัยจึงได้ทำการศึกษาความพร้อมของพื้นที่โดยวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและอุปสรรค (SWOT Analysis) ผ่านการประชาคมโดยมีตัวแทนจากหน่วยงานภาครัฐ ประชาชน เอกชน โรงเรียน กลุ่ม ชมรม ทั้งที่เป็นผู้ใช้และไม่ใช้จักรยานในชีวิตประจำวันมาร่วมกันแสดงความคิดเห็น รวมถึงการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้บริหารองค์กรส่วนปกครองท้องถิ่นและเจ้าหน้าที่สาธารณสุขเทศบาลตำบลบางตะบูน เพื่อขับเคลื่อนยุทธศาสตร์จักรยาน 3 ส. ภายใต้โครงการ “เมืองปั่นได้ เมืองปั่นดี” หรือชุมชนที่เป็นมิตรกับจักรยาน (BFC) และโอกาสในการส่งเสริมการท่องเที่ยวด้วยจักรยานในเขตตำบลบางตะบูนต่อไป

ชุมชนที่เป็นมิตรกับจักรยาน คือ ชุมชนที่มีเส้นทางหรือสิ่งอำนวยความสะดวกที่สนับสนุนให้ประชาชนทุกกลุ่ม ทุกเพศ ทุกวัย สามารถใช้จักรยานได้อย่างปลอดภัยทั้งในกลุ่มผู้ใช้จักรยานเพื่อการเดินทางสัญจรไปมาในชีวิตประจำวัน เช่น การไปโรงเรียน ไปทำงาน กลุ่มปั่นจักรยานเพื่อการออกกำลังกายและกลุ่มเพื่อการท่องเที่ยวและนันทนาการ ดร.สุปรिता อุดยานนท์ CEO และผู้จัดการสำนักงานสำนักงานกองทุนสร้างเสริมสุขภาพ (สสส, 2560) ได้กล่าวไว้ว่าปัจจัยที่จะส่งผลให้เกิดชุมชนที่เป็นมิตรกับจักรยาน มี 4 ปัจจัย คือ ผู้นำท้องถิ่นร่วมสนับสนุน ชุมชนขานรับ หน่วยงานภาครัฐเห็นดีและภาคีใส่ใจ สำหรับตัวชี้ความเป็นชุมชนที่เป็นมิตรกับจักรยานในบริบทประเทศไทยยังไม่ปรากฏแน่ชัดในเชิงวิชาการ แต่พบในประเทศแคนาดาและสหรัฐอเมริกา โดยมีหน่วยงานชื่อ Road Cycling Coalition in Canada ซึ่งเป็นภาคีร่วมกับ The Washington Based League of American Cyclists ได้จัดทำโปรแกรม Bicycle Friendly Community Award (BFC) ตั้งแต่ปี ค.ศ. 2010 โปรแกรมนี้เป็นโปรแกรมที่ให้รางวัลจูงใจ (Incentive Program) แก่ชุมชนท้องถิ่นพร้อมทั้งให้ความช่วยเหลือให้คำปรึกษา มีการส่งตัวแทนเข้าไปประเมินผลการดำเนินงานของชุมชน และมอบรางวัลตามระดับความสามารถในการพัฒนาชุมชนให้เป็นมิตรกับการ

ใช้จักรยาน แบ่งรางวัลออกเป็น 5 ระดับ คือ ระดับ Bronze, Silver, Gold, Platinum และ Diamond (Share the Road Cycling Coalition, 2018) เกณฑ์การพิจารณา BFC ประกอบด้วยหลัก 5Es ได้แก่

(1) Engineering การออกแบบทางกายภาพ มีสิ่งอำนวยความสะดวกที่สนับสนุนให้คนในชุมชนสนใจใช้จักรยานในชีวิตประจำวันและมีความปลอดภัยในการใช้จักรยาน เช่น การออกแบบเส้นทางจักรยาน มีสภาพถนนที่เรียบ มีจุดจอดรถจักรยาน เป็นต้น

(2) Education การให้ความรู้แก่ผู้ใช้จักรยาน ผู้ขับขี่ยานยนต์และผู้เดินถนน ทุกเพศ ทุกวัยและทุกระดับการศึกษาเพื่อให้เกิดความรู้ ความเข้าใจในกฎกติกาของการใช้ทางร่วมกันและตระหนักถึงความปลอดภัยของส่วนรวม

(3) Encouragement การส่งเสริมให้คนในชุมชนใช้จักรยานและเดินผ่านกิจกรรมรณรงค์ต่างๆ เช่น สัปดาห์ปั่นจักรยานไปทำงาน การปั่นจักรยานไปโรงเรียน เป็นต้น รวมถึงการส่งเสริมการเดินทางและการใช้จักรยานด้วยการให้รางวัล (Incentive) การรวมตัวกันของชมรม หรือกลุ่มผู้ใช้จักรยาน

(4) Enforcement การบังคับใช้กฎหมายเพื่อควบคุมความปลอดภัยบนท้องถนนภายในชุมชน เช่น การควบคุมความเร็วของยานยนต์ การใส่หมวกนิรภัย การเปิดไฟหน้าและไฟท้ายรถจักรยาน เป็นต้น

(5) Evaluation and Planning การประเมินผลโครงการโดยวัดผลจากสถิติต่างๆ เช่น อัตราการเกิดอุบัติเหตุบนท้องถนน อัตราการสูญเสียชีวิต เพื่อใช้ในการวางแผนร่วมกันพัฒนาชุมชนที่เป็นมิตรกับจักรยานในขั้นต่อไป

2. วัตถุประสงค์

2.1. เพื่อวิเคราะห์หาจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและอุปสรรค ของพื้นที่เทศบาลตำบลบางตะบูน จังหวัดเพชรบุรี ในการพัฒนาชุมชนให้เป็นมิตรกับจักรยาน

2.2 เพื่อหาแนวทางในการพัฒนาชุมชนที่เป็นมิตรกับจักรยานและการส่งเสริมการท่องเที่ยวด้วยจักรยานในพื้นที่เทศบาลตำบลบางตะบูน จังหวัดเพชรบุรี

3. วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ประชากรกลุ่มเป้าหมายเป็นประชาชนในพื้นที่เทศบาลตำบลบางตะบูน อำเภอบ้านแหลม จังหวัดเพชรบุรี คณะผู้วิจัยได้เก็บข้อมูลในช่วงเดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2561 ใช้วิธีสนทนากลุ่ม โดยได้รับความร่วมมือจากเทศบาลตำบลบางตะบูน ในการส่งจดหมายเชิญประชาชนที่มีภูมิลำเนาในพื้นที่เขตเทศบาลตำบลบางตะบูนให้มาร่วมประชุม โดยประชาชนกลุ่มนี้เป็นตัวแทนของภาคีต่างๆ ซึ่งครอบคลุมทั้งผู้ใช้จักรยานและไม่ใช้จักรยาน การสนทนากลุ่มจัดขึ้นที่หอประชุมเทศบาลตำบลบางตะบูน มีผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่มทั้งสิ้น 65 คน จำแนกเป็นผู้ใช้จักรยาน 59 คน ประกอบด้วย ครู นักเรียน เจ้าหน้าที่เทศบาลตำบลบางตะบูน ผู้ประกอบการ ผู้นำชุมชน กลุ่มออมทรัพย์ กลุ่มอาสาสมัครสาธารณสุขและประชาชนทั่วไป สำหรับตัวแทนของผู้ไม่ใช้จักรยานนั้นมีจำนวน 6 คน

คณะผู้วิจัยได้เปิดเวทีเสวนาแบบไม่เป็นทางการ เพื่อสนทนาเกี่ยวกับประสบการณ์การใช้จักรยานของคนในชุมชน เมื่อสร้างความคุ้นเคยกันดีแล้วจึงได้แบ่งกลุ่มผู้เข้าร่วมสนทนาออกเป็น 3 กลุ่ม มีตัวแทนจากทุกภาคในสัดส่วนเท่าๆกัน ผู้นำกลุ่มได้ตั้งประเด็นคำถาม เปิดโอกาสให้ตัวแทนในกลุ่มได้สนทนากันและแสดงความคิดเห็นอย่างอิสระเพื่อวิเคราะห์หาจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและอุปสรรค (SWOTs Analysis) ของตำบลบางตะบูน รวมถึงการจัดลำดับความสำคัญของประเด็นปัญหาและหาแนวทางเพื่อพัฒนาให้ชุมชนให้เป็นมิตรกับจักรยาน คณะผู้วิจัยได้ใช้วิธีการจัดบันทึกข้อมูลและบันทึกภาพนิ่ง นอกจากนี้ผู้วิจัยยังได้ใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้บริหารของเทศบาลตำบลบางตะบูนและเจ้าหน้าที่กองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม ซึ่งเป็นผู้กำกับนโยบายและเป็นผู้ดำเนินแผนงานการส่งเสริมโครงเมืองปั่นได้ เมืองปั่นดี ผู้วิจัยและผู้ช่วยได้ใช้วิธีการจัดบันทึก นำข้อมูลมาเรียบเรียง วิเคราะห์และสังเคราะห์ และหาข้อสรุปในผลการวิจัยในลำดับต่อไป

4. ผลการวิจัยและอภิปรายผล

ผลการศึกษาพบว่าพื้นที่เทศบาลตำบลบางตะบูน จังหวัดเพชรบุรี มีเส้นทางปั่นจักรยานเพื่อการสัญจรในชีวิตประจำวัน เพื่อการนันทนาการและการท่องเที่ยว รวม 5 เส้นทาง ได้แก่

- (1) ในสวนสาธารณะบริเวณที่ทำการเทศบาลตำบลบางตะบูน 1 เส้นทาง ระยะทางประมาณ 1 กิโลเมตร (กำลังดำเนินการปรับปรุง)
- (2) เส้นทางสัญจรในชีวิตประจำวัน 3 เส้นทาง ได้แก่
 - (2.1) เส้นทางจากจุดชมวิวกว้างบางตะบูน ถึงศูนย์อนุรักษ์และศึกษาระบบนิเวศป่าชายเลน โรงเรียนบางตะบูนวิทยา ระยะทาง 0.80 กิโลเมตร
 - (2.2) เส้นทางจากสำนักงานเทศบาลตำบลบางตะบูน ถึงชุมชนบ้านเกาะแก้วหมู่ 1 ตำบลบางตะบูนออก ระยะทาง 6 กิโลเมตร
 - (2.3) เส้นทางจากสำนักงานเทศบาลตำบลบางตะบูน ขึ้นสะพานเฉลิมพระเกียรติ ใช้เส้นทางสายบางตะบูน - คลองโค่น สุดเขตจังหวัดเพชรบุรี พื้นที่ติดตำบลยี่สาร อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม ระยะทาง 4 กิโลเมตร
- (3) เส้นทางจากสำนักงานเทศบาลตำบลบางตะบูน เลียบชายฝั่งทะเล ถึงโครงการศึกษาวิจัยและพัฒนาสิ่งแวดล้อมแหลมผักเบี้ย อันเนื่องมาจากพระราชดำริ ต.แหลมผักเบี้ย อ.บ้านแหลม จ.เพชรบุรี ระยะทาง 34 กิโลเมตร

ผลการวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและอุปสรรค สามารถสรุปได้ดังตารางที่ 1

จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและอุปสรรคในการพัฒนาชุมชนที่เป็นมิตรกับจักรยาน	
S	<ul style="list-style-type: none">• มีเส้นทางปั่นจักรยานสัญจรที่เชื่อมต่อทั้งภายในชุมชนและระหว่างตำบล• เส้นทางปั่นจักรยานที่สวยงาม มีจุดชมวิวกว้างทัศน

จุดแข็ง	<ul style="list-style-type: none">สมาชิกในชุมชนมีความต้องการในการพัฒนา และกระตือรือร้นที่จะเข้าร่วมกิจกรรมส่งเสริมต่างๆสถานที่ต่างๆในชุมชนสามารถเข้าถึงได้โดยการใช้จักรยาน
W จุดอ่อน	<ul style="list-style-type: none">ความปลอดภัยของสภาพถนนทั้งผิวจราจร ความสว่าง และสิ่งกีดขวางบนเส้นทางปั่นจักรยานเส้นทางจักรยานไม่ต่อเนื่อง และขนาดความกว้างของเส้นทางไม่สม่ำเสมอประชาชนในกลุ่มวัยกลางคนและผู้สูงอายุปั่นจักรยานไม่เป็น เนื่องจากวิถีชีวิตเดิมใช้เรือเป็นพาหนะหลักในการสัญจรขาดร้านจำหน่าย ร้านซ่อมบำรุงจักรยาน จุดเติมลม จุดจอดรถจักรยานขาดบุคลากรในท้องถิ่นที่มีความรู้ในการจัดการและพัฒนาในด้านเส้นทางจักรยานการไม่เคารพกฎจราจรของผู้ใช้ถนนขาดป้าย และสัญลักษณ์เตือนให้ระมัดระวังผู้ใช้จักรยาน
O โอกาส	<ul style="list-style-type: none">ภาครัฐมีนโยบายส่งเสริมให้ประชาชนออกกำลังกายโดยให้การสนับสนุนด้านงบประมาณกระแสนิยมการออกกำลังกายและการดูแลสุขภาพของประชาชนได้รับการสนับสนุนจักรยานจากภายนอก (มหาวิทยาลัยศิลปากร)
T อุปสรรค	<ul style="list-style-type: none">มียานยนต์สัญจรมากและใช้ความเร็วสูงจักรยานและอุปกรณ์เพื่อความปลอดภัยที่มีคุณภาพมีราคาสูงและไม่สามารถหาซื้อได้ภายในชุมชนผู้ใช้อย่างน้อยยังมีทัศนคติต่อผู้ใช้จักรยานร่วมบนท้องถนนว่าเป็นการกีดขวางทางจราจรการบังคับใช้กฎหมายจราจร การคุ้มครองผู้ใช้จักรยานร่วมบนท้องถนนยังไม่เข้มงวด

เทศบาลตำบลบางตะบูนมีจุดแข็งและโอกาสในการพัฒนาให้เป็นชุมชนที่เป็นมิตรกับจักรยาน เนื่องจากชุมชนมีเส้นทางสำหรับปั่นจักรยานเหมาะกับผู้ใช้จักรยานหลายกลุ่มซึ่งสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ 3ส. (สวนสาธารณะ สัญจร และสนามที่ท้าทาย) เส้นทางเหล่านั้นเชื่อมโยงทั้งภายในและภายนอกตำบล อีกทั้งหน่วยงานปกครองส่วนท้องถิ่นได้ให้การสนับสนุนประชาชนและนักเรียนในพื้นที่ในการจัดทาจักรยานให้ยืมใช้ โดยจักรยานดังกล่าวได้รับบริจาคมาจากมหาวิทยาลัยศิลปากรเพชรบุรีซึ่งเป็นภาคีเครือข่ายในท้องถิ่น นอกจากนี้ทางเทศบาลยังมีการจัดอบรมให้ความรู้และกิจกรรมรณรงค์ต่างๆ อาทิ โครงการอบรมเรื่องการขับขี่จักรยานอย่างถูกวิธีและกฎจราจรเพื่อความปลอดภัยของผู้ใช้ถนน โครงการอาสาสอนอาสาซ่อม โครงการปั่นไปปลูกป่าชายเลน เป็นต้น ประชาชนในท้องถิ่นมีความกระตือรือร้นในการเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆที่ทางเทศบาลตำบลได้จัดขึ้น สิ่งเหล่านี้เป็นปัจจัยที่จะส่งผล

ให้เกิดชุมชนที่เป็นมิตรกับจักรยาน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของสำนักงานกองทุนสร้างเสริมสุขภาพ (สสส, 2560) ที่ได้รับบุไว้ว่าปัจจัยที่จะส่งผลให้เกิดชุมชนที่เป็นมิตรกับจักรยาน มี 4 ปัจจัย คือ ผู้นำท้องถิ่นร่วมสนับสนุน ชุมชนชาวรับ หน่วยงานภาครัฐเห็นดีและภาคีใส่ใจ

แม้ว่าตำบลบางตะบูนจะมีจุดแข็งและมีโอกาส ในการพัฒนาพื้นที่ให้เป็นชุมชนที่เป็นมิตรกับจักรยาน แต่พบว่าตำบลบางตะบูนยังมีจุดอ่อนและอุปสรรคอีกหลายประการ โดยเฉพาะปัญหาด้านความปลอดภัยของผู้ขับขี่จักรยาน เนื่องจากถนนบางส่วนยังมีสภาพขรุขระ เส้นทางจักรยานไม่ต่อเนื่อง ไหล่ทางแคบในบางช่วง มีสิ่งกีดขวางบนทางจักรยาน บนผิวถนนมีเศษแก้วหรือวัสดุมีคม และมีจุดอันตรายเช่นทางลงจากสะพานเฉลิมพระเกียรติซึ่งเป็นทางโค้งและมีหลุมบ่อ การขาดแสงสว่าง การขาดป้าย สัญลักษณ์ เช่น การจำกัดความเร็วของรถยนต์ ป้ายการใช้ทางร่วมกัน ป้ายระวังผู้ขับขี่จักรยาน เป็นต้น ซึ่งทางหน่วยงานท้องถิ่นจำเป็นต้องเร่งแก้ไขปัญหเหล่านี้ให้ถนนในชุมชนมีสภาพที่เอื้อต่อการใช้จักรยานได้อย่างปลอดภัย เพื่อสร้างความมั่นใจให้กับผู้ใช้จักรยาน อีกทั้งยังต้องทำงาน เชิงรุก ในด้านการอบรมให้ความรู้แก่ประชาชนอย่างต่อเนื่องเพื่อสร้างความตระหนักรู้ด้านความปลอดภัย รวมถึงกฎ จรรยาบรรณในการใช้จักรยานและการใช้ถนนร่วมกัน และยังคงนำกฎหมายไปบังคับใช้อย่างเคร่งครัดเพื่อ ลงโทษผู้ฝ่าฝืนกฎจราจร

เมื่อให้ผู้เข้าร่วมประชาคมได้ร่วมกันจัดลำดับความสำคัญของประเด็นปัญหาที่พบในเทศบาลตำบลบางตะบูน เพื่อหาแนวทางในการพัฒนาชุมชนให้เป็นมิตรกับจักรยาน สรุปได้ดังนี้

- (1) ด้านความปลอดภัย: เพิ่มสวัสดิภาพและความปลอดภัยของผู้ใช้จักรยาน ช่อมแซมผิวถนนให้เรียบ กำจัดวัชพืชและสิ่งกีดขวางบนไหล่ทางที่เป็นเส้นทางจักรยาน แก้ปัญหาเรื่องระบบไฟฟ้าส่องสว่าง ปัญหาหลังและสุนัขจรจัดที่มารบกวนผู้ปั่นจักรยานบนเส้นทาง
- (2) ด้านการพัฒนาเส้นทางปั่นจักรยาน: เพิ่มเส้นทางให้มีความต่อเนื่องเชื่อมโยงไปยังชุมชน สถานที่สำคัญต่างๆในชุมชน ขยายความกว้างของไหล่ทางที่เป็นช่องทางจักรยานให้ได้มาตรฐาน
- (3) ด้านระบบป้ายและสัญลักษณ์: เพิ่มป้ายและสัญลักษณ์ ในการใช้ทางร่วมกันระหว่างรถยนต์และจักรยาน ป้ายจำกัดความเร็ว สัญลักษณ์จักรยานบนเส้นทาง เป็นต้น
- (4) ด้านการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริม ให้ความรู้ และรณรงค์การปั่นจักรยาน: เพิ่มการจัดกิจกรรมเพื่อให้ความรู้แก่ประชาชนเช่น การสอนปั่นจักรยาน ประโยชน์ของการใช้จักรยาน การซ่อมบำรุงจักรยาน กฎจราจร รวมถึงการจัดกิจกรรมเป็นประจำเพื่อกระตุ้นให้ประชาชนออกมาปั่นจักรยานมากขึ้น
- (5) ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อสนับสนุนการปั่นจักรยาน: เพิ่มจุดให้บริการเพื่ออำนวยความสะดวกแก่ผู้ใช้จักรยาน เช่น จุดเติมลม จุดจอดรถจักรยานหน้าร้านค้า ร้านสะดวกซื้อ โรงเรียน ที่ทำการของหน่วยงานราชการ ศาลาพักระหว่างทาง ร้านจักรยาน ร้านซ่อมบำรุงจักรยาน เป็นต้น

5. ข้อเสนอแนะ

แม้ว่าในประเทศไทยจะยังไม่มีเกณฑ์การประเมินชุมชนที่มีตรกับจักรยานอย่างเป็นทางการ แต่การนำเกณฑ์การประเมินของต่างประเทศที่ประสบความสำเร็จในการพัฒนาชุมชนให้เป็นมิตรกับจักรยานมาใช้ ก็เป็นอีกแนวทางหนึ่งที่ควรนำมาพิจารณาแล้วปรับให้เหมาะสมกับบริบทกับประเทศไทย คณะผู้วิจัยจึงมีข้อเสนอแนะสำหรับเทศบาลตำบลบางตะบูนโดยใช้หลัก 5Es ดังนี้ (1) Engineering: การปรับปรุงเส้นทางจักรยานที่มีอยู่ในปัจจุบันให้เอื้อต่อการปั่นจักรยานเพื่อให้ผู้ปั่นจักรยานมีแรงจูงใจในการปั่นมากขึ้น การพัฒนาเส้นทางจักรยานต้องคำนึงถึงความปลอดภัย ความสะดวกสบาย ความสนุกสนานในการปั่นจักรยานเป็นหัวใจสำคัญ (2) Education การให้ความรู้แก่ภาคประชาชนโดยเฉพาะกลุ่มนักเรียน ซึ่งเป็นกลุ่มเป้าหมายหลักในการส่งเสริมการใช้จักรยานในชีวิตประจำวัน การให้ความรู้สามารถทำแบบที่เป็นทางการและไม่ทางการเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจในการปั่นจักรยานบนท้องถนนได้อย่างปลอดภัย (3) Encouragement การส่งเสริมให้ประชาชนทำกิจกรรมการปั่นจักรยานเพิ่มมากขึ้น หล่อหลอมให้เกิดวัฒนธรรมในการใช้จักรยานในชีวิตประจำวันและให้เห็นถึงความสำคัญของการออกกำลังกาย จัดให้มีรางวัลหรือสิทธิพิเศษแก่คนใช้จักรยานเพื่อจูงใจคนใช้จักรยาน เช่น ส่วนลดในการสินค้าหรือการบริการในชุมชน การให้รางวัลแก่นักเรียนที่ใช้จักรยานเป็นประจำ เป็นต้น (4) Enforcement การบังคับใช้กฎหมายอย่างเคร่งครัด เพื่อสร้างความตระหนักและความรับผิดชอบต่อความปลอดภัยของผู้ใช้ถนนร่วมกันทั้งในกลุ่มของผู้ใช้ยานยนต์ ผู้ใช้จักรยานและผู้เดินเท้า (5) Evaluation and Planning การแต่งตั้งคณะทำงานเฉพาะโดยมีตัวแทนจากหลายๆฝ่ายในชุมชน อาจให้สถาบันการศึกษาเข้าไปช่วยแนะนำ เพื่อดำเนินงานโครงการ วางแผน เก็บข้อมูลและปรับปรุงเพื่อพัฒนาชุมชนต่อไป

จากการศึกษาในครั้งนี้นี้ยังพบอีกว่า ตำบลบางตะบูนยังศักยภาพเพียงพอที่จะพัฒนาการท่องเที่ยวด้วยจักรยาน ด้วยข้อได้เปรียบด้านที่ตั้งของตำบลบางตะบูนซึ่งอยู่ริมทะเลและเป็นจุดพักรถแห่งแรกของชายทะเลอ่าวไทยทางฝั่งตะวันตก (Royal Coast) มีเส้นทางจักรยานที่เชื่อมโยงกับแหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงอื่นๆ เช่น โครงการในพระราชดำริแหลมผักเบี้ย หาดเจ้าสำราญ หาดปึกเตียน หาดชะอำ รวมถึงความมีชื่อเสียงของร้านอาหารทะเลที่เป็นที่รู้จักในวงกว้างโดยเฉพาะในกลุ่มครอบครัวชาวไทย อีกทั้งบนเส้นทางจักรยานในตำบลบางตะบูนยังมีจุดน่าสนใจทั้งที่เป็นธรรมชาติ วิถีชีวิตและภูมิปัญญาท้องถิ่น สามารถพัฒนาเป็นกิจกรรมการท่องเที่ยวด้วยจักรยานได้ หากแต่ยังขาดการรวบรวมข้อมูลด้านองค์ความรู้ของท้องถิ่น เช่น วิถีชีวิตชาวประมง ระบบนิเวศป่าชายเลน การทำขนมจากพืชพันธุ์ไม้ป่าชายเลน การปรุงอาหารทะเล การชมนกบริเวณป่าชายเลน การชมปลาวาฬรูดำ เป็นต้น โดยคณะผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะในการทำวิจัยต่อไป โดยให้มีการรวบรวมองค์ความรู้ของท้องถิ่นเพื่อจัดทำเส้นทางปั่นจักรยานเพื่อการท่องเที่ยวผสมผสานกับกิจกรรมการท่องเที่ยวอื่นตามลักษณะเด่นของพื้นที่ เช่น การท่องเที่ยวเชิงอาหารด้วยจักรยาน การท่องเที่ยวเชิงเกษตรด้วยจักรยาน เป็นต้น นอกจากนั้นยังต้องจัดทำแผนที่เพื่อแสดงเส้นทางปั่นจักรยาน รวมถึงข้อมูลสำหรับเผยแพร่แก่นักท่องเที่ยวในรูปแบบต่างๆ เช่น โบรชัวร์ ป้ายบอกเส้นทางปั่น แหล่งท่องเที่ยวและกิจกรรมที่น่าสนใจ เป็นต้น นอกจากนั้นการส่งเสริมการท่องเที่ยวด้วยจักรยานต้องให้ความสำคัญกับการพัฒนาการบริการและสิ่งอำนวยความสะดวกให้สอดคล้องกับความต้องการของนักปั่นจักรยาน เช่น จุดจอด

รถจักรยานหน้าร้านอาหาร ร้านกาแฟ ร้านค้าสะดวกซื้อและบริเวณที่พักแรม ควรมีสถานที่ให้บริการเช่าและซ่อมบำรุงจักรยาน รวมถึงการทำป้ายสัญลักษณ์เพื่อสื่อสารกับนักท่องเที่ยวจักรยานว่าธุรกิจบริการเหล่านี้เป็นมิตรกับจักรยาน (รสมารินทร์ อรุโณทัยพิพัฒน์และพรเทพ ดิษยบุตร, 2560) ซึ่งองค์ประกอบเหล่านี้เหล่านี้จะเป็นปัจจัยดึง (Pull Factor) ที่จะช่วยทำให้นักท่องเที่ยวใช้ประกอบการตัดสินใจเพื่อเดินทางมาปั่นจักรยานในแหล่งนั้นๆ (Gantar et al.,2012)

6. กิตติกรรมประกาศ

คณะผู้วิจัยขอขอบคุณ คุณชัยศ สงวนทรัพย์ นายกเทศมนตรี คุณรมิดา กลิ่นเมือง รองนายกเทศมนตรีคุณ จีรนาฏ สงวนทรัพย์ ปลัดเทศบาล เจ้าหน้าที่กองสาธารณสุข คณาจารย์ นักเรียนและประชาชนทุกภาคส่วนจากพื้นที่เทศบาลบางตะบูน อำเภอบ้านแหลม จังหวัดเพชรบุรี ที่ช่วยอำนวยความสะดวกและให้ความร่วมมือในการเก็บข้อมูลครั้งนี้

7. บรรณานุกรม

- เทศบาลตำบลบางตะบูน. (2561). สภาพทั่วไปเทศบาลตำบลบางตะบูน. สืบค้นเมื่อวันที่ 28 กรกฎาคม 2561 จาก http://www.bangtabooncity.go.th/site/index.php?option=com_content&view=article&id=51&Itemid=80
- ไทยรัฐออนไลน์. (2560). มท.จับมือ สสส.ส่งเสริมยุทธศาสตร์ปั่น 'จักรยาน' เสริม 'สุขภาพ' สืบค้นเมื่อวันที่ 23 สิงหาคม 2561 จาก <https://www.thairath.co.th/content/918491>
- ความต้องการของนักปั่นจักรยานทางไกลเพื่อการท่องเที่ยว. Viridian E-Journal 10(2), 1476-1487.
- รสมารินทร์ อรุโณทัยพิพัฒน์และพรเทพ ดิษยบุตร (2560). "คุณลักษณะของที่พักรถที่ปั่นจักรยานตามความต้องการของนักปั่นจักรยานทางไกลเพื่อการท่องเที่ยว". วารสารวิชาการ Viridian E-Journal ปีที่ 10 ฉบับที่ 2 เดือนพฤษภาคม-สิงหาคม หน้า 1476-1487.
- สถาบันการเดินและการจักรยานไทย. (2560). สสส. ร่วมมหาดไทยจัดสัมมนาขับเคลื่อนยุทธศาสตร์จักรยานในชีวิตประจำวัน. สืบค้นเมื่อวันที่ 1 สิงหาคม 2561 จาก <http://www.ibikeiwalk.org>
- สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (2560). มท.ร่วม สสส. ขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ใช้จักรยานในชีวิตประจำวัน. สืบค้นเมื่อวันที่ 2 สิงหาคม 2561 จาก <http://www.thaihealth.or.th>
- สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (2560). ตั้งเป้าเพิ่มกิจกรรมทางกายของคนอายุ 11 ปีขึ้นไป. สืบค้นเมื่อวันที่ 4 สิงหาคม 2561 จาก <http://www.thaihealth.or.th>
- สำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ. (2559). การจัดระบบและโครงสร้างเพื่อส่งเสริมการเดินและการใช้จักรยานในชีวิตประจำวัน. สืบค้นเมื่อวันที่ 28 กรกฎาคม 2561 จาก <https://www.samatcha.org/node/113>
- สำนักวิชาการ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร (2559). จักรยานบทเรียนจากต่างประเทศ: ส่งเสริมกิจกรรมนักปั่น. สืบค้นเมื่อวันที่ 3 สิงหาคม 2561 จาก <http://parliament.go.th/library>
- Gantar, A., Kocis, D. & Pehne, M. (2012). How to develop cycle tourism?. Central Europe Programme co-financed by ERDF.

Lamont, M. (2009). Reinventing the wheel: a definitional discussion of bicycle tourism. *Journal of Sport and Tourism*, 14 (1), 605-620.

Share the Road Cycling Coalition. (2018). Bicycle friendly communities. Retrieved on 28 July 2018 from <https://www.sharetheroad.ca/bicycle-friendly-communities-p138264>